

L'AVENÇADA

SETMANARI RADICAL-NACIONALISTA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

CARRER DE TRES-LLITS, 3

LA CORRESPONDENCIA, AL DIRECTOR

Número, 5 cèntims

ELS TREBALLS ES PUBLIQUEN BAIX
L'EXCLUSIVA RESPONSABILITAT DE
LLURS AUTORS. NO'S TORNEN ELS
ORIGINALS.

ANY I

BARCELONA, 24 D'ABRIL DE 1915

NÚM. 8

EL VIATGE DEN DATO

Diumenge i dilluns estigué a Barcelona el president del Concili de ministres, don Eduard Dato. El president pot estar ben satisfet de l'acollida que li ha dispensat nostra ciutat. Ha pogut veure pels seus propis ulls com les llançes d'ahir eren avui canyes que's doblegaven mansament al pas de l'oreig presidencial.

La ciutat de les revoltes, la ciutat de les inquietuts, ciutat dels úrcs i dels orgulls, s'ha convertit, no sabem per obra de quina gràcia, en ciutat amable i coqueta que respòn amb una carinyosa acollida al primer que la trepitja sense preguntar-li d'on ve, i que somriu, deixant-se estimar, a tots els que la festegen.

Però, fins a quin punt pot constituir un èxit per al partit que governa i pel sistema de govern que aquests homes representen, el viatge del senyor Dato? Es que'l poble, el veritable poble barceloní, el que treballa i sofreix, feu acatament al senyor Dato? Per a nosaltres, no. El poble barceloní, en les jornades presidencials, es limità a mirar i callar, ni tant solament encuriós per lo que passava.

El nostre poble sofreix massa tràngols perquè pugui entregar-se a manifestacions d'alegria que no sent. Callà, respectuós o indiferent, al pas de la presidencial comitiva, però no hi era, no, sota'ls balcons del govern civil, aplaudint al senyor Dato. Fòra d'alguns obrers digníssims per als quals bé pot dir-se que's feia la festa, lo demás no eren ni obrers ni poble, perquè no són ni una cosa ni una altra tanta patuleia reclutada en els tuguris dels barris baixos de la ciutat...

Ja ha passat el senyor Dato. Les seves mans, auares, no s'han obert per a satisfer cap demanda de l'opinió pública catalana. Comissions de tots colors i de les més oposades representacions i tendències el visitaren fent-li sapiguer les ansies, els anhels, les preocupacions de Barcelona i Catalunya. Afablement acullí a tots, per a tots tingué paraules d'esperança i d'atenció.

Altra vegada torna haver-hi molta terra de per mig entre'l senyor Dato i nosaltres. Des de Madrid, en un ambient tant diferent del

nostre, sabrà recordar-se el president del Concili de les demandes que aquí li formulàrem i de les esperances i promeses amb que'ns contestà?

Per molt temps seguiràn closes les reixes de les presons pels que caigueren en les lluites socials i polítiques? Per molt temps les ansies de treball i riquesa econòmica, cristallitzades en la demanda d'una zona neutral, no podràn ser realitzades?

Tingui en compte el senyor Dato que ha visitat un poble conscient del seus drets i els seus devers, que no per haver posat en un moment sordina als seus entusiasmes deixa de sentir amb tota l'efusió de l'ànima els ideals que són motiu de sa existencia. I a pobles aixís se'ls pot fer passar amb paraules vanes un, dos, tres anys, tants anys com se vulgui, però quan el desengany s'apodera del seu esperit, tornen altra vegada a ses velles quimeres, amb més impetuositat que mai, posant en la lluita totes les passions arborades.

I aleshores, entre governants i governats és mol difícil, per no dir impossible, una intel·ligència; i aleshores és quan s'enfondeixen els abims que separen els uns dels altres; i aleshores és quan arriben els moments tràgics per a l'història de la patria.

Vegi el senyor Dato que'l moment present és propici a tota dolcesa en l'acció, i que obrint la mà, pot produir una gran alegria per al dia d'avui i una pau ferma i segura per a l'esdevenir.

Si aixís és, podem alegrar-nos del viatge del senyor president.

Bajo el principio unitario, ni el poder central ha acomodado ni las provincias han podido acomodar los fueros al progreso de la ciencia; se han estancado, por decirlo así, las legislaciones particulares, y sólo la general participa del movimiento jurídico de Europa. ¿Ha ganado por esto el derecho de Castilla? A pesar de su libertad y de sus inagotables adelantos, continúa siendo un caos.

FRANCISCO PI MARGALL

El ròceg de la visita den Romanones

Amb vintiquatre hores que en Romanones ha estat a Barcelona n'hi ha hagut prou perquè els que'ns hi hem quedat hàgim perdut el món de vista. Això no ha estat un viatge: ha estat un tom de cavallets a tota velocitat. Re-deu, quin enrenou!

I total per què? Senzillament, pel plet de sempre: perquè uns quants senyors que no estàn mai quiets on se troben, l'han donada en dir o fer dir que deixen la casaca que fins ara han portat, per a vestir-se amb la casaca romanonista.

Del qui més s'ha dit ha estat den Manuel Rius i Rius, el simpàtic ex-regidor nacionalista. Però ara resulta que en Rius ho nega, afirmant a l'ensem que mentres la U. F. N. R. existeixi ell no abandonarà els amics que té en aquell partit.

En què quedem?

També es diu que en Nualart i en Ripoll aniràn a engruixir les hots den Romanones. Del primer no ho estranyem. Inadaptat ja en el moviment que la Lliga representa, on per son temperament i fins per ses idees pot trobar-se bé és en un partit dinàstic lliberal. Però den Ripoll no ho creiem. En Ripoll és home que no sent aficions per a la lluita. Si en sentís no hauria tolerat que les males ànimes de la Lliga el tractessin com l'han tractat, a vaqueta. Ho ha tolerat, preferint tancar-se a casa, a presentar batalla. D'aquí que creiem que'l camí que seguirà serà el d'una retirada definitiva.

I queda en Junoy, el meliflu Junoy, el senyor de les bones paraules i de les reverències, però del verí i de la causticitat.

Referint-se al senador per Lleida, abans amic den Lerroux, avui amic den Cambó i demà, per lo que's veu, amic den Romanones, diu *Las Noticias*:

«La noche que el conde de Romanones estuvo en el Círculo del Liceo habló largamente con el senador don Emilio Junoy.

»Por palabras sueltas, llegadas a oídos de algunos socios, se pudo colegir que trataban de política local y de las cuestiones económicas que hoy agitan a Cataluña, y esta conversación ha dado pie para suponer, si no probable, posible una aproximación del señor Junoy al partido liberal.»

Com s'entén una aproximació? Amb això en Junoy no s'accontentarà, puix és home que quan fa les coses les fa del tot. S'entrega de cor, don Emili.

Lo que hi ha és que si això es confirma, serà cosa de preguntar-nos cada dia quan ens aixequem del llit :

—En quin partit milita avui el senyor Junoy?

I:—En el mateix que'l senyor Pinilla—podrem respondre'ns.

Les males llengües diuen...

Les males llengües han comentat una esplèndida fotografia publicada per un periòdic, en la qual apareixen el senyor Dato i els senyors Puig i Cadafalch i Prat de la Riba fent guardia d'honor al president del Concell. Va bé.

Fa pocs anys...

Però qui se'n recorda d'allò de la *Doctrina catalanista*, les Bases de Manresa y les xiulades estentòries del Liceu?

Els temps!

Ara hem passat per una gran creu d'Isabel la Catòlica, i som a les presidències, i als emprèstits, a les grans obres per administració, *con exención de subasta...*

Madrid s'ha tornat bon xicot.

La Lliga construeix... construeix, i en Prat és l'administrador i en Puig l'arquitecte.

Fa uns quants dies que no's parla de la nova esquerra.

Diuen que hi ha hagut trencadissa.

Però se'n parlarà, se'n parlarà.

Les eleccions municipals preocupen molt als nostres patriotes.

Com ho faria Catalunya, què seria de la llibertat sense l'assistència oficial den Layret?

El senyor Junoy segueix treballant el suro de l'alcaldia amb aquella ductilitat mundana que li permet situar-se fàcil y ràpidament en *todas las latitudes*.

Voreja an en Romanones i s'apropa den Dato.

Ara, an en Maura tal volta.

El gran revolucionari apostòlic crida sorollosament als homes honrats de les esquerres.

I en Junoy dubta.

Serà convenient felicitar an en Maura; no fos cas que la cosa es formalitzés i en Junoy s'allunyés de la festejada vara.

L'alcaldia, sobre tot l'alcaldia, encara que sigui amb els moros i per l'amor de Déu.

Aleshores s'implantaràn les *normes* a totes les dependències municipals, i la Lliga estarà contenta.

En Marsillac ha fet l'apologia de l'austeritat de don E. Prat de la Riba.

Nosaltres en coneixem de mes austers.

Per exemple: en Peyo, en Sañudo Austràn i el mateix Marsillach.

Y mossèn Pollastre.

Y a propòsit de mossèn Pollastre:

Com està aquell expedient que li varen formar?

Dormint, dormint?

A Lutero opúsose Ignacio de Loyola, el espíritu más duro, más estrecho y más antivitual que se haya conocido; y, con la ayuda de un Felipe II, la Inquisición persiguió toda emancipación del dogma, viniese de donde viniese, y Europa tuvo ya por tres siglos más de atraso.

POMPEYO GENER

ECOS DE LA GRAN GUERRA

En Juli Delpont conversant en l'Ateneu Enciclopèdic de Barcelona

(ACABAMENT)

«...ardidesa boja el petit poble belga ha defensat el seu honor, la seva independència, contra de la traidora invasió tudésca.

«Ni la sort desgraciada dels valents defensors de Lieja, Charleroi, Namur i Anvers; ni la feresta devastació de les seves riqueses artístiques i històriques; ni el fusellament sense cap motiu de gent no combatent; ni l'embarc cap a Alemanya de colles de presoners civils; ni l'arruïnament dels seus béns i riqueses materials, res l'ha desanimat.

«Tot s'ho ha perdut, a part de l'honor.

«És aquí un ideal que'ls *bochès* no'l tindran mai. Tenen pena a viure a la llur casa. D'aquí ve llur golosina d'anar a rapinyar a cà'ls veïns; no menjant mai i no bevent per la fam i la set que tenen, cauen sobre dels altres com una colla d'afamats. Llurs descarades begudes, a Champagne, i l'afany de les dones dels oficials de la guarnició fronterera de Saverne a se'n venir a la Lorena francesa per a s'hi afartar sense pagar, ne són una bona prova, per a sempre més.

«Cal mencionar, de demés, llurs espantoses violències contra de les dones, de les minyones i de les monges que trobaren per llur pas; això ne fa una colla de descarats i de res-no-val.

«*Germania* ja ens ho diu, que'l poble alemany té de desenrotllar la seva kolossal prosperitat, valent-se de tots els medis: «es una nació guiada por un solo móvil, el bienestar y el engrandecimiento de la patria... y contra el *Deutschland über alles* (Alemanya sobre de tot)...»; enteneu-ho: s'afartar cada día més.

«Cal ésser *boches* per a no entendre que aqueix dret que tenen, de s'embotifarrar, té de respectar el dret de viure de les altres nacions, per petites que siguin, ja que la justícia mai no's dona com qui diu al kilòmetre carrat, per tant que's pensin el contrari.

«Es aquí lo que fa la inferioritat de la llur mentalitat, mentalitat de bandoler internacional, que'ls fa dir una descarada al-legació com aquesta: «¿Qué nos importa esa insignificante Bélgica, que en su temeraria ofuscación sólo se ha metido en esta guerra para dar un testimonio a los ojos del mundo de su existencia como nación?»

«Haver martiritzats el poble belga contra de tota idea de Justícia i d'Humanitat, ja és una cosa forta; mes l'insultar, de més, és massa.

«En la presentació «A todos», diu: «Los latinos no poseen más la superioridad entre los pueblos, y por eso han de ceder el puesto a los que la tienen.» Es això mateix! Espanyols, francesos, catalans, no comptem més per a res, i no tenim més remei que s'ho deixar tot an els *boches*, nostres cases, nostres camps, la nostra terra. Ells, i no més ells!

«Porque vence Alemania... por la previsión, el método, la fe, el patriotismo...» Ja la coneixem aquesta previsió: és la de fer, des d'uns vint anys, un espionatge extremat a Bèlgica i a França, per a hi posar l'artilleria a llarga tirada, i s'hi apuntar unes trinxeres per a s'hi enforatar al bon moment. Moltes gracies, d'aqueixa previsió... a casa dels altres.

«La teología y la guerra... El partido cató-

lico alemán no hubiera prestado su concurso a una política de conquista...» I doncs, què serà l'invasió a traidor de la Bèlgica i la ruada de tropes cap a París, per a tenir com a compensació el Marroc o la Tunísia? De totes maneres, això ja ha costat a Alemanya uns tres mil-lions d'homes morts, ferits o presoners; serà per a una obra de pau que'ls ha sacrificat?

«Alemania agrícola...» Diu que és un país de Xauxa, des de que'ls masovesos s'hi tenen una comptabilitat, amb «Debe» i «Haber» i un llibre de «Caja». Què ho fa, doncs, que la gent, ara, s'hi mori de fam en aqueix benhaurat país?

«La leyenda del militarismo... No hay expansión comercial efectiva sin ejército, sea de mar o de tierra...» Es això mateix: l'invasió comercial pacífica dels tudescs als altres països no anava prou rabent, i s'han pensat donar-li una bona empenta a cops de canons i metralladores; si això no és militarisme, què serà?

«Munich... es la Atenas alemana; con eso de las prohibiciones (municipales y de policía) se ha llegado hasta el abuso y muchas veces al ridículo.» I doncs, hi ha qui troba que'l caporalisme tudesc és, a vegades feixuc i carregós?

«La guerra y la Gran Bretaña... Inglaterra ha sido la principal culpable en la provocación de este incendio mundial...» Recordem a la tant curta memoria dels tudescs que Anglaterra no's posà a la batalla fins quan vegé com Alemanya volia, a totes costes, passar per Bèlgica; aixís és que és Alemanya que se'ls ha volgut haver contra de tothom al cop. No hi ha com els tocats per a fer coses aixís.

«Por qué amo a Alemania... Porque germania es austera y sufrida, inteligente y trabajadora, leal y perseverante... porque en el país teutón el derecho es respetado y no encuentra más límite que el derecho de otro...» Fillets, tots això no hi és més; qui ha escrit aqueixes ratlles no ha llegit la carta pastoral del cardenal Mercier, ni la Memòria oficial sobre les crueltats alemanyes a Bèlgica!

Llavors que calli.

l'homenatge al general Joffre

La comissió que a Madrid ha organitzat un homenatge al gran catatà i capitost de les tropes aliades, general Joffre, ha tingut d'aplaçar els seus propòsits per indicació del mateix general.

En una de les darreres reunions que celebrà la comissió organitzadora es donà compte del següent telegrama del govern francès, enviat per conducte de l'embaixada:

«Les idees generoses i les nobles iniciatives de la comissió organitzadora de l'homenatge al general Joffre han trobat en tot França la més simpàtica acollida, però atendibles raons s'oposen en aquests moments a manifestacions públiques d'aquesta naturalesa.

«A això hi ha que afegir-hi el desig exprés del general Joffre, no obstant la immensa gratitud que sent pel noble propòsit que motiva la manifestació, d'evitar tota demostració pública en honor seu per part del seus amics d'Espanya abans de que s'hagi aconseguit un deesiú resultat en la guerra actual.»

La comissió, agraïnt l'acceptació de l'homenatge per part del govern francès i del general Joffre, trobà tant atendibles les raons de

delicadesa exposades, que des d'aquell moment aplaçà per a breu plaç la projectada manifestació, que revestirà segurament caràcters de major solemnitat.

Seguirà, per tant, reunint-se amb freqüència per a ultimar els detalls de l'homenatge, advertint-se a tots els que simpatitzin amb l'iniciativa de l'homenatge, que poden seguir enviant plectres de firmes, que s'uniran als ja rebuts, fins al 15 del vinent maig.

Paral·lelament, i per a secundar l'iniciativa dels madrilenys, s'han reunit a Barcelona els representants de *La Publicidad*, *El Liberal*, *El Diluvio*, *El Poble Català* i *El Progreso*, acordant seguir recullint firmes per a ajuntar-les al missatge dels madrilenys, però deixant per a més endavant la celebració d'altres actes d'importància amb els quals Catalunya posi de manifest l'admiració i l'afecte que sent per la França i son capdill.

Per a aquests actes que's pensen celebrar es demanarà l'adhesió de nostres representants en Corts, dels diputats provincials, dels regidors i de totes les persones que tinguin representació popular, organitzant-se una expedició a Rivesaltes, o a París, si hi cab.

LA MANCOMUNITAT EN MARXA

El caciquisme de la Lliga

Un gran home de Catalunya, una de les figures que li han donat més jorns de gloria, deia en certa ocasió, parlant de la Lliga: «Aquesta gent tenen un gran aglutinant; la maldat.»

I tenia raó la excelsa persona a qui al·ludim. No hi ha hagut baixesa política que les males ànimes de la Lliga no hagin comès; no hi ha hagut delictes o crims polítics que aquella taifa de desanimats no hagin conjuminat. Són capaços de tot. Cap d'ells té cor. L'estómac els puja tant amunt, que'ls ocupa tota la cavitat toràcica. Per ells el manar és l'únic ideal. Mamen encara que per a fer-ho s'hagi de pujar damunt el cadavre de la pròpia mare. Són frets com el marbre i s'han après de memòria aquell consell que'l pare Coloma donava als que volien triomfar: «S'ha de tenir la mansuetat del colom i l'astúcia de la serp.»

I així són ells. Quan un els parla, reb la sensació de que tracta amb persones decents, però a mesura que se'ls coneix, a mesura que's profunditza en les seves ànimes conventuals, veu que són gent incapaç de sentir res per ningú. Ni companyerisme, ni amistat, ni amor al pròxim, ni entusiasme per cap causa. Rès, absolutament rès, són capaços de sentir aquestes persones que, segons l'opinió d'una excelsa personalitat de nostra terra, tenen la maldat per aglutinant.

Naturalment que fins ara, quasi sempre reduïts a la infeconda tasca d'oposicionistes, no havien tingut ocasió, els lliguers, de posar de manifest les seves pèssimes qualitats de males ànimes. Però, per descurat dels uns i per badoqueria dels altres, s'ha apoderat la Lliga de la Mancomunitat Catalana, on han dut tota mena de xanxullos i mals negocis, on han introduït el més irritant i desenfrenat dels despotismes.

Aquell organisme, que en mans políticament honrades hauria pogut ésser un meravellós instrument de reconstitució de la patria, que hauria pogut constituir un preciós assaig d'autonomia nacional, en mans barroeres i políticament delictuoses com són les dels lli-

guers, ha devingut un *puerto de arrebatapas*, on no pot entrar-s'hi sense cordar-se l'armilla.

Lo dolorós és que'l mal el pagarem tots. Perquè de seguir com fins aquí, la Mancomunitat fracassarà sorollosament, i aleshores, amb ella, haurà fracassat l'esperit autonomista del nostre poble.

Si una vegada que, després de lluites i més lluites, aconseguim un intent de reconstitució nacional, ens el barrotem de la manera iniqua que'ls lliguers es barroten la Mancomunitat, podran ben dir els detractors de les aspiracions autonomistes de Catalunya que som uns me-

nors d'edat als quals se'ns té de subjectar a tutela eterna.

I són tantes les protestes que arreu de Catalunya s'han aixecat contra'l procedir despòtic i caciquista de la gent de la Lliga, que temem per la sort de la Mancomunitat, i, lo que és pitjor, pel pervindre de l'ideal autonomista català. De la índole d'aquestes protestes, si és una bona mostra lo que darrerament hem llegit en diversos diaris de Lleida. Fa pena l'haver de parlar així, però és per pròpia dignitat, per amor a Catalunya, que deü fer-se.

Amunt els cors contra'l ressucitament del caciquisme!

ACTUACIÓ REPUBLICANA

Els radicals del districte III

Diumenge passat se celebrà en el centre que'ls radicals tenim en el districte III, i organitzat per la Joventut del districte, d'acord amb la Junta Municipal del mateix, un festival a benefici de l'abanderat de l'agrupació, Isidre Pahissa Carbonell.

La festa, tant artística com econòmicament, sigué un èxit.

Conferències

La Joventut d'U. F. N. R. del Centre Republicà Federal del Poble Nou està organitzant un cicle de conferències que promet revestir molta importància, donats els temes a tractar i les personalitats que hi han sigut invitades.

Les conferències versaran sobre cultura, federalisme, política municipal i regional, mutualisme, cooperativisme i higiene.

Avui donarà una conferència a la Fraternitat de Calella nostre estimat amic i correligionari don Josep Puig d'Asprer, que desenvoluparà el tema «Conveniència de l'Unió Republicana».

Visita i mitings

Amb motiu de la visita que la Joventut del Casal d'U. F. N. R. del districte V farà demà a la Joventut d'U. F. N. R. del Centre Republicà Federal del Poble Nou, aquesta ha organitzat un gran míting en el qual hi parlaran coneguts oradors.

Noves juntes directives

El Centre Nacionalista Republicà del Poble Nou, en reunió general tinguda el dia 2 del corrent nomenà concell directiu baix la següent manera:

President, Lluís Cortès Llovet; vispresident, Josep Torrents Gris; secretari, Ramon Pañella Estrada; vis-secretari, Joan Besso; tresorer, Josep Sicart Mestres; comptador, Antò Salvà Gosart; vocals, Joaquim Costa Borràs, Joan Font Ratés i Pere Casals Iglesias.

La Junta Municipal Republicana Socialista de Girona ha quedat definitivament constituïda en la forma següent:

President honorari, don Eduard Fernández del Pozo; president efectiu, don Silvestre Santaló; vice, don Laureà Dalmau; tresorer, don Francesc Auguet; secretari, don Miquel Roure; vice, don Joan Moriscot; vocals, don Pere Cerezo, don Bonaventura Discosi i don Darío Rahola.

El Centre Republicà Radical «El Pueblo», de Les Corts, elegí, en junta general celebrada el dia 14, la següent junta directiva:

President, Pere Domènech Sariñena; vispresident, Eduard Bonias López; secretari, Fermí Rodríguez Faro; tresorer, Joan A. Gaspar Minaya; vocals, Lluís Goula Llopart, Joaquim Herrero Valls, Josep Parés Jové; Ramon Pérez López, Josep Mañé Aeta, Salvador Herrero Valls, Emili Pérez Clafé.

Homenatge a en Deu

El Comitè de Joventuts d'U. F. N. R. ha acordat organitzar un gran homenatge en honor del vell i prestigiós republicà federal d'Olot senyor Deu, a qual objecte és molt segur surti de Barcelona una nombrosa expedició de federals nacionalistes desitjosos de testimoniar a l'il·lustre republicà les seves simpaties i la veneració que per ell senten tots els joves de la U. F. N. R.

Nou periòdic

S'assegura que entre diversos elements joves de l'U. F. N. R. es realitzen treballs per a dur a cap la publicació d'un periòdic que portarà per títol *Catalunya-Ciutat*.

D'un festival

El diumenge al matí es verificà en el vestíbul del teatre Apol el repartiment de 800 pans i 800 lliures d'arroç, producte de la funció organitzada fa pocs dies al propi teatre per la coalició republicana del districte quint, a altres tants pobres que's presentaren amb els corresponents bonos que previament havien sigut entregats.

Els republicans a la diputació

Convocats pel senyor Bastardas es reuniren a la Diputació provincial els diputats que ostenten una significació republicana dins de la meteix.

Assistiren a la reunió els senyors Bastardas, Mir i Miró, Micó, Ulled, Estapé, Figueras i Sala.

Els reunits canviaren impressions sobre la marxa i funcionament d'aquell organisme, acordant-se en principi que, sense perjudici de la personalitat respectiva, marxin tots els partits republicans en una comú intel·ligència per als efectes de la constitució oficial de la Diputació de Barcelona.

Acabada la reunió, el senyor Mir i Miró, en nom dels que a ella assistiren, visità al president de la Diputació, amb objecte de demanar-li fixés dia i hora per a donar-li compte dels acords adoptats per les minorïes republicanes.

I dilluns visitaren al senyor Prat de la Riba i Sarrà, president de la Diputació i cacic màxim de Catalunya, amb qui ens les haurem d'haver d'aquí a poc, els senyors Mir i Miró, Bastardas i Micó, que li exposaren les aspira-

cions dels grups republicans per a la formació del cartipaç.

Però, naturalment, en Prat de la Riba, que és més... mal intencionat que bonic, de cop no tingué què respondre, dient que no podia comprometre's a res de lo que li proposaven, per lo qual es convingué en celebrar una nova entrevista per a veure si arribaven a posar-se d'acord.

Aquest acord no vindrà, i els republicans hauràn d'anar a la lluita, que—parer nostre—tant de bo vingui, per a bé de Catalunya i dels ideals republicans.

A benefici de les escoles

La Joventut Fraternal del districte segon celebrà dissabte passat un festival a benefici de les escoles del Círcol Republicà Fraternal, que constituí un gros èxit.

Aixís mateix, i el propi dia, celebrà també un benefici per a ses escoles, que revestí igualment gran èxit, l'Associació Republicana Popular.

FLESTOMIES

Versos i errades

Si jo fos versaire... no hauria acabat en capella.

I no tindria l'immensa admiració que jo tinc per als versaires, Gaire bé més que per als poetes. M'atrau més—què voleu fer-hi?—un Boloix i Canela que un Joan M.ª Guasch. Em deixa més espatarrat un Josep Granger que en Maragall. Trobo més sublim un Jascinto Barbany que en Guimerà.

Perquè den Guasch i den Maragall, i den Guimerà, en sé coses tant naturals i tant grans, i tant belles, que fins *no semblen versos*. I en canvi, els den Boloix, els den Granger i els del *Pepet del carril*, SEMPRE SEMBLEN VERSOS. Tant rodons, tant rodats, tant rodaires!...

I... «TANT POC QUE COSTA DE «NO» FER VERSOS!»

No la sabéu, aquesta màxima?

No?

Doncs... l'explicaré, amics lectors.

Fou un temps en que a don Angel Guimerà no l'acompanyaven, per torn o alternament, com ara, en Via, ni en Brichs, ni en Folch i Capdevila, ni cap dels seus variables acompanyants d'ara. Fou un temps en que a don Angel Guimerà no l'acompanyava, invariablement, constantment, inseparablement, més que en Lluís Noguera, el simpatiquíssim Lluís Noguera.

Don Angel Guimerà i en Lluís Noguera eren com don Quixot i Sanxo; com el Girona pobre i el bastó; eren cul i camisa.

En «Doys», des de *La Publicidad* els endreçava *chirigotas*. Al Centre Escolar Catalana hi féien xistes. Coses de canalla!

Doncs bé: quan an en Lluís Noguera li presentaven algún poeta que pretenia publicar alguna col·lecció de *Follies* o d'*Amoroses* al folletí literari de *La Renaixensa* (l'informació municipal de la qual corria del seu compte) deia sempre, amb una gran dilatació dels seus ulls riallers i assombradiços, ulls alegres, d'home gras i satisfet:

—Carai! És a dir que vostè és poeta? Bé, home, bé! Jo sóc un gran admirador dels poetes. És que no sé com carai s'ho fan! I... TANT POC QUE COSTA DE «NO» FER VERSOS!

Verament, costa molt poc no fer-ne, i costa —al menys a mi—un gran martiri el fer-ne.

D'aquí la meva admiració per en Boloix, per en Granger i per en *Pepet del Carril*. Jo sapigués fer versos! Valdament fossin com els seus, que no diguessin res, però que fessin soroll, que omplissin la boca, que fossin rodons, rodats i rodaires!

—I tot això... a propòsit de què? — diràs, lector amic.

A propòsit de que l'altre dia en la meva *Cançó de «La Doncella y el Funerario»* van sortir dues errades que'm tenen consternat.

Tant que'm costaven, a mi, aquells versos. L'una consisteix en que allí on deia:

—*Señor Neotafio:*
vengo a comprar una tumba
que sea PARFUMADA
y que tenga pitafio,

el PARFUMADA havia de dir PARFUNDA, per què, lo que volia, la xeveia, era que la tomba fos fonda com un mal esperit i negra com una gola de llop, i no que fes olor de Sarassa.

L'altra errada consistia en que, allà on responia el *Funerario*:

«*Ay niña, niña*
qu'en TRES años manguados
no conoses del mundo
si no d despertar, etc.»

havia de dir:

qu'en TUS años manguados

perquè, vès quin pito hi toquen els tres anys?

De tot lo qual no en dono la culpa ni al corrector, ni als caixistes, ni a la meua lletra, ni a res de tot això.

La culpa és meua, sola i exclusivament meua perquè... és allò que deia en Lluís Noguera:

—TANT POC QUE COSTA DE «NO» FER VERSOS!

Sobre tot, quan un hom no pot abrigar l'esperança d'arribar mai a fer-los com un Granger, com un Barbany, com un Boloix i Canela!

MOSSÈN DOBA

L'alcalde enfront de Barcelona

Com que'l plet encara està per a resoldre, no s'hi pot dir l'última paraula.

El conflicte està plantejat. Les minories republicanes, davant de que l'alcalde, no obstant i el vot de censura que'l Consistori li dirigí per no haver posat el «cumpleixi's» a l'acord autoritzant el trànsit rodat pels dies nomenats sants, no abandonava el silló de l'alcaldia, es retiraren per no deixar-se presidir per semblant *frescales*.

I aixís està la cosa. L'alcalde no deixant la vara, i els regidors republicans no acudint a les sessions.

Durarà molt el conflicte? Ningú ho sab, perquè amb homes de la fústa den Boladeres no s'hi poden fer càbales.

Dimecres s'assegurava que la dimissió era cosa de pocs moments, i en canvi, quan aquest número entra en màquina, ja's diu que no solament no dimiteix, sinó que hi està tant bé, que fins pensa anar a Madrid a treballar-nos no sabem quantes coses que'ns han de fer felços.

Ens sembla que això acabarà fent riure. Sobre tot si els republicans s'avenen a fer el joc d'aquest senyor, que, en quant a cutis, es veu que no hi ha qui li passi la mà per la cara.

En fi, poc hem de viure per a que no ho veiem.

CARNET D'ART

Alexandre de Riquer

Tot Barcelona deu honorar l'artista.

Una halenada d'art «espiritual», perfumada amb l'essència del bon gust i exquisida presentació decorativa, s'esvaeix simpàtica i gentil per l'ampla sala d'exposicions del carrer de Petritxol, avui engalanada i riallera com en dies de gran solemnitat. Aneu-hi i torneu-hi. Den Riquer és el prodigi: el prodigi de fer-se perdonar amb gust i reconeixement un màgic artifici que sols gaudeixen els elegits. Quants el voldrien!

Vegi's el procés: bellesa de materia i de colors, rica harmonia de masses, moviment o vida, aquestes han sigut les tentacions que l'han fet pecar. Ell ho ha dit i és aixís. Qui exigís més, no podria fer-ho sens atropellar les piadoses consideracions que sempre han de merèixer les faltes del convicte pecador, sincerament reconegudes. Que en la majoria de les cinquanta obres exposades hi falta la condició fonamental de la veritat, i que, per lo tant, és artificiosa i falsa? Indubtablement. Però precisament en aquest defecte s'hi arrela, s'intensifica la poderosa i suggestiva qualitat d'aquelles incomparables fantasies. Beneïdes siguen elles si ens estalvien el sofriment d'un verisme fotogràfic!

Cart den Riquer ens recorda el de dos llorejats artistes, fills de Reus, qual estimable record, amb el del gran Fortuny, serà etern per a Catalunya. També a ells se'ls analitzava i discutia apassionadament per manca d'estudi constructiu i de disciplina acadèmica en les seves respectives actuacions. I, com ara amb en Riquer, també amb ells era exactíssim. Tant exacte, com que, malgrat aquella indisciplina i aquella ortodoxa rebeldia, no tenien aquells dos eminents *ganxets* prou mans, prou teles ni prou temps per a satisfer la selecta i nombrosa clientela, nacional i estrangera, que, a bon preu i a mig fer, s'afanyava a adquirir la firma de les seves obres.

Però és que'l cas den Riquer es encara més notable. En Riquer s'havia fet ja una reputació com exquisit dibuixant decoratiu. Aquells mèrits, que a un altre haurien pogut bastar-li, no foren prou suficients per al seu temperament inquiet i evolutiu, i deixant a un cantó la ploma de ratllar i la tinta xina, ha cercat en els colors de la paleta les primoroses visions del seu esperit somniador, convertint les coses vistes de la terra en meravelloses llemínades de llum, de vibracions pictòriques i de suggestiva i simpàtica idealitat.

Admirant les obres exposades i glosant les seves propies paraules d'un prefaci, ben pensades i sinceres, no volem recordar-nos de l'absència de determinades prescripcions fonamentals, ni d'escoles antigues o modernes; volem, i ens plau prescindir-ne, en aquest cas, com d'un destorb impertinent, perquè l'ànima nostra frueixi, lliure, amable i dolçament embadalida, davant la delicada i senyorial interpretació, inimitable i personalíssima, d'aquells petits poemes pictòrics de l'Alexandre Riquer.

Rebi el distingit artista la nostra enhorabona per haver tant bellament pecat, desitjant-li la penitència de veure adquirides totes les obres d'aquesta sumptuosa, rica i ben presentada exposició.

I no's descuidi de pecar sovint.

JOAN LLOPART

Compreu el número pròxim de L'AVENÇADA

ELS JOCS FLORALS DAVANT DEL PLET ORTOGRAFIC

NOTES MUSICALS

La llibertat de pensar o les menjadores de la Diputació

IV

Després d'advertir-te—oh pacient lector!— que en el número passat, ratlla 23 de la segona columna, on deia: *una candidatura qual REPRESENTACIÓ, etc.*, devia llegir-se: *una candidatura qual PRESENTACIÓ, etc...* Seguint!

Per a la sessió del 25 de març, els bel·ligerants—permeti's l'adjectiu—havien pres posicions a l'avençada.

D'un costat, avalant la proposició Girbal-Rocamora, es publicà una sol·licitud que sotscrivien prop d'un centenar d'homes de lletres, que, si no representen la quasi totalitat del renaixement literari, representen la quasi totalitat de la supervivència del renaixement.

Allí, vells com en Collell, en Guimerà, en Franquesa i Gomis, en Tell, en Riera i Bertrán, la Monserdà, en Narcís Oller, en Domènec i Muntaner, en Conrat Roure, etcètera, etc. Allí també, joves com en Joan Maria Guasch, en Riber, en Folch i Torres, en Planas i Font, en Bertrana, la Víctor Català, l'Enric de Fuentes, etc. Allí, apart de vells i joves, noms gloriosos, noms respectables, i noms més o menys de segon rengle des de l'estricta punt de vista literari, però tots gent de lletres, com a tals reconeguts per tothom.

De l'altre costat, l'esperit d'intolerància de *La Veu*, prenía també posicions, falsejant, com de costum, els antecedents, fins a l'extrem de dir, la vigília de la reunió dels adjunts, parlant de la proposició Rocamora-Girbal Jaume, que *constituía*, entre altres coses, un *arreplec de les petites hostilitats que desvetlla una ampla i viva acció dirigent en el país anomenat de l'individualisme*; un *reviscolament del sentit guerriller del temps de «La Orfaneta de Menargues»*, una *al·liança de tots els despits i de totes les preferències, reals o suposades*.

Amb aquests preliminars va començar, doncs, la Junta. Amb aquests preliminars i la consigna, per part dels normistes, de, si no's podia guanyar, fer perdre força temps, car els senyors adjunts, en essent la una, sense una taceta de caldo no podrien aguantar més i deixarien el camp lliure al parell de dotzenes d'acòlits que, en ares de la nòmina provincial, aguantarien fins a darrera hora formant el quadro. Aixís, l'insigne adroguer senyor Monegal feia avinent a tothom que havia deixat dit a casa seva que fins a dos quarts de tres no l'esperessin a dinar.

I, efectivament: oberta la sessió, l'insigne adroguer presentà una proposició de «no hi ha lloc a deliberar» (oh, la tolerància mancomunera!); el senyor Muntanyola feu llargues i encantadores *moneries* per a perdre temps, en lo qual és mestre consumat (no ha demostrat mai que ho sia igualment en guanyar-lo, o si no que ho diguin els seus electors de Tortosa en temps de la Solidaritat), i el senyor Bofill i Mates, bisbe regionalista, feu també un discurs que fou un prodigi d'emissió de veu nasal i d'equilibri malabarista-cerebral. El senyor Monegal, no cal dir-ho!, feu riure llargament. Don Pere el cruel va pulveritzar copiosament la gola amb halenades d'*opoponax* i *violetes russes*, i el senyor Bofill i Mates ens feu saber que la *ortografia* era un conjunt de valors convencionals, i

que la del *Institut* era de *primitivissimo cartello* perquè si, perquè ells ho deien i perquè no estaven disposats a desdir-se'n.

En Girbal Jaume, després de dues hores i mitja de broma previa per part dels obstruccionistes, pogué parlar—o, millor dit, llegir—en defensa de la seva proposició. Feu l'història del plet ortogràfic en el si dels Jocs posant els punts sobre les *ii* respecte als procediments seguits; feu una relació de la polèmica sostinguda sobre les *nòrmes* de l'Institut en la premsa catalana per munió de gent que són i representen alguna cosa; remarcà com s'havia fet el buit, la conspiració del silenci al voltant de les veus dels impugnadors; retregué les més grosses violències a que uns i altres havien arribat per a deduir-ne que la tant bescantada *unanimitat* era un *bluff* inconsistent; tragué els drapets al sol als qui menaçaven matar els Jocs de no sortir-se amb la seva, i... alguna cosa digué que a *La Veu* entengueren que *era peor meneallo*, per quant a la nit el periòdic del carrer d'Escudellers es revenjava de la catilinaria dient:

El senyor Girbal, a qui els seus amics havien confiat el paper de leader, es treu un paquet de quartilles de la butxaca i comença a llegir-les. Els adjunts les sofreixen pacientment. Aquestes quartilles són un monument de xavacanería, i l'autor les llegeix amb un aire melodramàtic que fa les delícies de l'auditori.

(Con a correigionari seu, *La Veu* el serví de parroquià! *Así paga el diablo a quien bien le sirve*. Una cosa són eleccions... i una altra les insubordinacions! Arri!)

Parlà en Collell, parlà en Gambús, parlà en Josep M.ª Roca, en Carreras i Candi, parlà en Pompeu Fabra, tornà a parlar en Bofill... parlava tothom, gesticulava tothom... La terregada lliguera aplaudia rabiosament qualsevol bertranada dels seus, increpava furiosament qualsevol veu dels qui no viuen a l'escalf de l'escudella que reparteix l'*ampla i viva acció dirigent* del senyor Prat de la Riba.

Els qui cobren un sòu cridaven pel valor del sòu que gaudeixen. Els qui'n cobren dos i en cobren tres—si, senyors, si! n'hi ha que'n cobren dos i tres!—cridaven doble i triple. Els qui aspiren a cobrar-ne un dia, feien mèrits prodigiosament. Aixís, clamaven: —*Burro!*—an en Rocamora, i: —*Feu el joc dels radicals!*—an en Girbal, i s'esgargame llaven cridant: —*Covard!*, *Covard!*—an en Francesc Matheu, que presidia... si presidir pot dir-se'n de mirar impassiblement aquella saragata carneriana.

Fins que, a les dues de la tarda! en el moment en que s'anava a votar una esmena den Bofill i Mates que tendia a posar els Jocs Florals als peus de l'Institut, el senyor Matheu—que també devia tenir *cori-mori*,—va posar-se el berret i va deixar el *ruedo*, ajornant-ho per a un altre dia, mentre els de la nòmina provincial seguien cridant: *Covard!* els uns, i pretenien els altres continuar la sessió a soles.

I...

Fins a dissabte, lector, que encara no hem pogut fer *cau* i *limpia* del relat d'aquesta *gesta* noucentista.

JOAN BLANCAS

Palau de la Musica Catalana.— Concert a benefici de la Creu Roja

Un concert a benefici de la Creu-Roja belga, comptant-se amb bons elements, i, naturalment, amb el públic, que tanta simpatia sent per la nació més heroica i bàrbarament atropellada, havia d'esser un èxit. Ho fou, sens dubte, puix la sala del Palau presentava un aspecte brillant. La concurrència, distingida i nombrosa, àvida de contribuir a engruixir el donatiu, no tant gros com es necessita per a portar una mica de consol a les víctimes de la gran tragedia, que ofereixen a la patria sa hermosa sang, la seva vida, però lo suficient per a donar testimoni de la simpatia barcelonesa que'ls acompanya.

La senyora Pierrick, notable cantatriu coneguda pel nostre públic per les seves passades campanyes al Liceu, cantà magistralment una aria de caràcter patriòtic de *La vinvadière*, de Gorard, que tingué de repetir; una romança de *Herodiade*, de Massenet, i el *Ritorna-vincitor* de l'òpera *Aida*.

Interpretà delicioses melodies de Lacame, Bruneau, Massenet i Carme Karr la notable soprano Alice Chesselet, de la Schola Cantorum de París.

La simpàtica senyoreta Agneta March, deixebila del mestre Granados, gentil pianista de pulsació segura, defectà a l'auditori dialogant amb el nostre amic Laporta les composicions a dos pianos *Le Rouet d'Omphale*, de Saint-Saens, *Caprice*, de Hahn, i dos valsos de Chabrier que obtingueren una execució ben sentida en temps i accentuacions.

El programa sofrí una petita modificació per dificultats surgides a última hora, però que no desmeresqué lo més mínim tant simpàtica festa. En Conrat Giral substituí al baix senyor Vicents Bettoni, estant a l'alçaria de la seva reputació, cantant una aria de *Salvador Rosa*, de Gómez, i dugues cançons catalanes.

Per últim, nostre simpàtic amic l'organitzador del concert, senyor Laporta Astort, confirmà les excel·lents dots de concertista interpretant composicions de Greef, Saint-Saens, Rameau, Couperin i Chopin, el gran romàntic que ha deixat immortalitzada en la música la seva invocació a la patria irredempta; en Laporta revelà un temperament excepcional, demostrant que Chopin li és familiar i que'l conreua amb perseverància i estudi.

Amb tot lo dit pot comprendre's que la vetllada resultà simpatiquíssima en extrem, que l'organitzador pot estar content del resultat obtingut, i que als artistes que desinteressadament prengueren part en el concert sapigué agrair-los-hi el públic amb aplaudiments, que foren molt abundants, molt sincers i molt merescuts.

Gran teatre del Liceu.
«Puritans», de Bellini.

Una òpera abans bona... *I puritani*, molt digna de presentar-se en l'inauguració d'una gran temporada lírica del Liceu (1862) després de reedificat el teatre per causa de l'incendi que'l destruí (1861), però que no pot, de cap de les maneres, interessar avui al nostre públic, que està ja preparat per a rebre obres de més *llevat*, com vulgarment se diu, i no l'antiquada música de Bellini, que resulta poc interessant, mancada de relleu i d'escàs valor musical. No obstant aquestes raons, que ja són prou perquè no figuressin en el programa obres d'aquest *patró*, l'empresa del nostre primer teatre li ha donat un bon conjunt en el quarteto vocal amb la eminent Barrientos, en Nadal, en Segura i en Bettoni, que's mostra-

ren excel·lents en «Elvira», «Lord Arthur», «Ricardo» i «Giorgo», respectivament.

La senyora Barrientos ens donà, com ja és habitual en ella, un personatge acabat. La seva portentosa vocalització, la dicció pura, el sentiment imprès al fraseig dels fragments de la polonesa i el concertant del segon i l'aria del tercer acte, feren que fos molt celebrada i aplaudida amb entusiasme.

L'orquestra, dirigida pel mestre Mascheroni, i els chors, feren ben poca cosa digna d'aplaudiment. S.

Crònica de teatres

El cinema i el melodrama

En poc espai de temps s'han succeït dos fets d'una significació semblant.

La inauguració de la temporada de primavera en el cinema amb les cintes *Julius Cesar* i *La Gorgona*, i l'estrena a l'Apolo de *La garra*.

L'altíssim valor artístic, històric i arqueològic d'aquestes dues produccions cinematogràfiques fa pensar en ço que pot ésser i pot ser serà el cinema.

Inventat propiament per a la divulgació d'experiments i de coneixements útils, ha vingut un element literari inesperat.

Per raó natural i fatal es va haver d'aconcentrar, de primer, amb lo més xabacà i truculent de la inventiva folletinesca sentimental.

I a l'arribar a l'estragament ha tractat de defensar-se amb un nou aspecte del mateix gènere recurrent als assumptes detectivescs.

Aquí la devallada encara ha sigut més ràpida i més fonda, i ha arribat al llindar mateix del seu fracàs definitiu.

El resultat és el mateix al qual anirà a parar el melodrama.

El melodrama no és teatre i no té més remei que acabar com a tal.

El melodrama ja no és, en l'actualitat, més que una exposició plàstica d'episodis o una relació de fets baixament sensorials que satisfan i remouen el solatge de les passions bestials.

Es sempre un excitant d'aquell *phalós* que'ls grecs consideraven com a font de tota feblesa humana, i per lo tant de tota immoralitat.

I s'infiltra en la carn del poble amb l'hipòcrita afalagament de la morfina.

Es tant plaent als sentits com perjudicial a la salut de l'ànima.

Que no s'ha de confondre el sentimentalisme i la dolça impressió del teatre poètic i romàntic amb el neguit i l'angoixa de les situacions melodramàtiques.

El melodrama és una intriga artificiosa i falsa que s'inventa un senyor amb personatges falsos i artificiosos per a sentar conclusions artificioses i falses.

Així tot queda reduït a l'interès anecdòtic de l'episodi, que quasi ve a ésser com si diguéssim la xafarderia de la comare de qualsevol veïnat.

I això no constitueix certament cap estímul ni cap factor d'educació popular.

Perquè és aquest intrínsecament el valor que representen el cinema i el melodrama actuals.

No's fan servir aquests elements o procediments d'exposició per a una finalitat enlairada o renovelladora.

Tota la complicació de l'episodi i de l'argument tortura l'atenció del públic no més que per acabar proclamant valors morals antiquats i renyits amb el modern concepte de la justícia i del bé.

Si al menys fos al revés es podrien perdonar els medis en obsequi al fi.

Però el cinema va trobar en un moment la seva àncora de salvació.

Va sapiguer comprendre que tenia poderosos elements per a apropiarse gran part de la producció realment literària.

La simplificació i el més acabat aspecte de la realitat aduïda per l'artista podien agermanar-se i ajudar-se amb l'obra d'aquell.

Podia així devenir, a la vegada, un preciós vehícol de divulgació literària.

A canvi de l'estil i de ço que pot haver-hi de disertació en una novel·la, es podia, amb el cinema, augmentar el nombre de llegidors i fer-los comprenders de l'obra.

Recordem, a l'efecte, les belles mostres de *Els miserables*, *El rei Lear*, *Germinal*, *Salambó* i altres que no recordem.

Més endavant vingué l'obra composta expressament per al cinema per autors de fama.

D'Annunzio, Sem Benelli, Marquina... la intensa producció actual dels joves escriptors catalans.

Amb això hi ha anat també el treball dels actors encarregats d'executar les pel·lícules escrites per aquells.

La oposició que en un principi feren gran part d'aquests a semblant treball es vencé amb la valua i importància artística de la obra pel·lucada.

I finalment ha vingut la pel·lícula d'assumpte històric, com *Julius Cesar*, que constitueix un veritable tresor pedagògic per la cura i propietat amb que se'ns reproduceix vivent tota una època.

No és sola, aquesta pel·lícula, en el seu gènere afortunat i plausible.

Recordem part d'aquella Serie d'Art de la casa Pathé, entre elles *L'assassinat del duc de Guisa*.

Creiem que'l públic s'hi anirà acostumant i aficionant, perquè al cap d'avall les coses s'imposen pel seu valor.

Anant per aquí, el cinema s'hauria regenerat per les seves propies forces, i amb una evolució natural hauria tornat al punt de partida educatiu de que's va desviar.

Potser això mateix li passa al melodrama, a jutjar per lo que pot significar l'estrena al Paral·lel de *La garra*.

Potser sí que la satisfacció de l'espectacle més o menys apassionant es podrà realitzar amb obres literàries i a la vegada positivament renovadores.

Indubtablement fóra qüestió de veure si s'invasia el públic de l'Apolo amb drames d'aquest caràcter que poguessin ben aconduir aquell troç de la nostra pública opinió avui esgarriada per l'espectacle del melodrama.

SUPER

SPORTS

Foot-ball

Espanyol-Gimnàstica

Per arbitrària ordre del temps tingué de suspendre's, el passat diumenge, la segona semi-final del Campionat d'Espanya entre'ls campions de les Federacions Centre-Catalunya.

Però com que les Federacions Regionals de Football són més autoritàries que la Mare Eterna, resolgueren que'l dilluns següent, fes el temps que fes, el match Espanyol-Gimnàstica se celebrés.

El cel, avergonyit de veure l'actitud discolpa i menaçadora en que's col·locaven uns quants habitants i sportsmen de la terra, cobrí son

impenetrable rostre amb uns núvols negres i malhumorats. Res, una tarda grisa, freda, més propia per a passar-la en la misteriosa cambra d'una amiga misteriosa, observant sos misteris divins i carnals, o bé en la taula d'un públic cafè, dient públicament mal de tots els homes públics.

Vostès preguntaran:

—*Bueno*; i a què vé tot això? Parli'ns del partit Espanyol-Gimnàstica, que es lo que'ns interessa!

I és, precisament, lo que jo no volia. Perquè crec que de les vulgaritats no dec dir-ne res. Però com que vostès paguen i manen, diré que'l partit el va guanyar l'Espanyol per tres goals a zero la Gimnàstica. Que jugadors, referee i públic, tots estaven pitjor que'l temps. Ja he complert!

Fortuna-Atlètic

A Vigo tingué lloc el passat diumenge la primera semi-final Galicia-Nord entre'ls campions de les respectives regions, Fortuna, de Vigo, i Atlètic, de Bilbao.

El partit, segons ens conten els periòdics d'aquelles regions, fou molt renyit, atacant i defensant-se molt bé ambdós bandols.

Llàstima que després de malgastar tantes energies sortissin tots perdent, puix que cap dels dos equips conseguí apuntar-se un goal.

De totes maneres, moralment qui va perdre fou l'Atlètic de Bilbao, ja que per un campió d'Espanya, el no guanyar vol dir perdre.

Després que'ls seus compatriotes els havien proclamat *leones del Norte*, ens surt l'indiscret Fortuna descobrint-nos una mena de *lleons* dels que matava en Tartari. Domestocats!

El cinema a Catalunya

La producció catalana cinematogràfica està d'enhorabona.

La casa Hispano-Films ha impressionat una pel·lícula que epot dignament figurar entre les millors editades per les cases de l'estranger.

Es titula *Los muertos hablan*, i es tracta d'un drama tràgic, fort, vibrant, ple de situacions emocionants i d'una veritat i sobrietat poques vegades assolida en produccions cinematogràfiques. S'endevina des dels primers moments, per la literària redacció dels títols dels quadros i pel desenrotll de la trama, la mà experta i intel·ligent d'un escriptor que domina el *métier* teatral. Es autor de l'assumpte el distingit literat català, nostre estimadíssim amic en Cassimir Giralt.

La interpretació del protagonista, a càrrec den Jaume Borràs, és un acert extraordinari, que haurà de cridar fortament l'atenció del públic. L'admirable actor del teatre català té moments veritablement genials. En *Los muertos hablan* es revela el senyor Borràs un gran artista cinematogràfic, que pot assolir un primer lloc entre'ls tràgics més famosos si continua treballant en el complicat gènere de la cinematografia.

D'aquest magnífic film se'n donà una projecció íntima, dedicada a la premsa, en el cine Catalunya, a la qual assistirem galantment invitats pel director-gerent de la Hispano-Films don Albert Marro.

Dissabte vinent, dia en que deu sortir a llum el n° 9 de L'AVENÇADA, s'escau ésser el «Primer de maig, Festa del treball».

El número pròxim, doncs, anirà dedicat a aital solemnitat, contenint dibuixos, articles, versos i fotografies al llusius a l'acte.

NOVES

Il·lustració Catalana ha reproduït el primer dels articles que venim publicant, firmats pel nostre amic Joan Blancas, sobre «Els Jocs Florals davant del plet ortogràfic».

Mercès per la finesa.

Iniciada la idea pel Centre Autonomista dels Dependents de Comerç i de l'Indústria i la Cooperativa Mutual Catalana, s'organitza un festival a benefici de l'Ensenyança Catalana.

De moment ja's pot assegurar que en la festa hi pendran part la renomada cobla den «Pep» i el chor de l'Escola Mossèn Cinto. Es vol també que un número del programa el constitueixin els renomats i típics Xiquets de Valls, i amb aquest fi s'efectuen gestions per a contractar-los i fer-los venir. Altres elements hi pendran part, com s'anirà fent públic a mida que's tingui notícia certa de que hi concorreran.

El comitè organitzador fa present que'l seu estatge és el Casal del Centre Autonomista de Dependents, Rambla de Santa Mònica, 25, on se li poden dirigir totes les comunicacions.

Hem tingut ocasió de veure l'interessant número extraordinari que ha conjuminat el nostre estimat confrare *Empordà Federal*, de Figueres, dedicat a la heroica nació belga.

Amb la data de la publicació de l'expressat extraordinari, *Empordà Federal* compleix quatre anys de la seva fundació. Entre'ls col·laboradors d'aquest número hi figuren l'Apelles Mestres, en Pere Corominas, en Carles

Costa, en Frederic Rahola, en Martí i Julià, en Massó Ventós, en Josep M. Roca, l'Alexandre Plana, en Narcís Oller, en Carles Rahola, en J. Cusi, en Ramón Noguer, en Josep E. Rodó, en Maurici Maeterlink, en Frederic Gironella, en «Velivole», en Domingo Pujol, en Teodor Plana, en Armand Silvestre, en J. Roig, en Felip Palma, en Salvatella i altres.

Hi ha esplèndides il·lustracions i caricatures de l'Apa i els retrats dels reis de Bèlgica.

Han estat denunciats nostres confreres *Raza Nueva* i *Tierra y Libertad*, el primer per insults a l'emperador d'Alemanya, i el segon per burla del dogma catòlic.

Sentim vivament l'ensopegada.

Dijous de la setmana passada tingué lloc al teatre Auditorium la segona de les cinc funcions del Cicle Històric de la Comèdia Catalana organitzat per la popular revista *El Teatre Català*.

Composaven el programa la comèdia en dos actes, den Salas Vidal, *La malvasia de Sitges*, i la comèdia, també en dos actes, den Josep Maria Arnau, *La pubilla del Vallès*.

Ha mort a Buenos Aires, després d'una llarga i penosa malaltia, la coneguda i aplaudida actriu catalana na Esperança Periu. (E. P. D.)

Es troba greument malalt el popular comediógraf català Albert S. Llanas, autor del *Don*

Gonzalo, o l'orgull del gèc, que tants èxits ha proporcionat a l'escena catalana.

Li desitgem una prompta i total cura.

A finals del proper mes de maig, l'Orquestra Simfònica de Madrid donarà una serie de concerts al Palau de la Música Catalana, en els quals, segons se'ns assegura, hi cooperarà l'Orfeó Català.

Celebrarem que aixís sigui.

El pintor lleidatà senyor Morera i Galicia ha fet un donatiu de cinquanta quadres a la ciutat de Lleida perquè siguin el fonament d'un Museu Artístic. Una vintena d'obres són del propi senyor Morera, i les altres estan firmades per Haes, Pradilla, Ferrant, Plasencia, Solà, Menéndez Pidal, etc.

Després d'aqueix donatiu en seguiràn d'altres de pintura, escultura, gravat i bibliografia.

Animats a Lleida per aquest exemple, tracten ara d'adquirir les obres que va deixar a París el malaguanyat Xavier Gosé, enriquint amb elles el Museu. S'està construint expressament un pabelló.

Ha contret matrimoni amb la bella senyoreta donya Maria Arraut, nostre bon amic don Santiago Costa, fill de nostre correlligionari, l'ex-regidor radical don Fèlix Costa.

Desitgem a la novella parella tota mena de felicitat en son nou estat.

En la darrera reunió del concell de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana

braron el recelo y la discordia entre oficiales y tropa.

El día 19 febrero hizo el capitán general renuncia de su cargo, y se embarcó de improviso sin esperar el relevo. Encargado del mando el segundo cabo, se dió a varios batallones de los que acababan de ganar los republicanos la orden de salir inmediatamente a campaña. Como, en cambio, se mandase venir a la capital nuevas fuerzas, se creyó que los conjurados se iban a levantar en armas. Auguraron mal de tan precipitada salida las mismas tropas; y la madrugada del 20, en el acto de ponerse en marcha, en vez de dirigirse a las puertas de la ciudad, se fueron a poner a las órdenes de la diputación provincial al grito de: ¡Viva la República! La diputación provincial de Barcelona había trabajado en aquellos días no poco para decidir en su favor al soldado; quedó desde entonces dueña de la situación, y la autoridad militar sin prestigio.

De aquí nació la malhadada indisciplina del ejército, si no rara en los fastos de nuestras discordias, siempre deplorable y de funestas consecuencias. Pudo la necesidad cohonestar el hecho; nunca podrá lamentarse bastante que tal necesidad hubiese. Para colmo de mal, gran número de oficiales no supieron o no quisieron luego imponerse a sus tropas; y en vez de morir en sus puestos, como el honor les aconsejaba, los abandonaron cobardemente. Cundió así la indisciplina por toda Cataluña, y amenazó extenderse a las demás provincias. Quizá si a raíz de los sucesos se hubiese mandado a Barcelona un general de inteligencia y nervio, se los hubiese atajado; desgraciadamente ra-

zones generales de política y la misma situación del principado, impusieron al gobierno de la República uno que, si no agravó el mal, no lo contuvo. No le faltaba a ese general corazón, pero sí cabeza. Y era tan aferrado a su opinión como poco amigo de examinar la ajena.

Más no es todavía ocasión de hablar detenidamente de la indisciplina del ejército, que, si tuvo por causa inmediata el hecho que acabo de referir, derivaba de otras de más bulto y transcendencia. Después del 20 de febrero, los soldados estaban en Cataluña completamente a merced de los comités republicanos. Se exaltaban al grito de ¡Viva la República federal! y se manifestaban dispuestos a dar por ella su sangre. Impacientes nuestros correlligionarios por establecerla, y viendo ocasión tan propicia, trabajaron desde luego por proclamar el estado catalán, y precipitar por este medio los acontecimientos. Se presentaba al gobierno como cohibido por la Asamblea, y se encarecía la necesidad de romper sus ligaduras. Se temía que la federación no fracasase por las cábalas de los republicanos nuevos, y se consideraba urgente empezar a realizarla. Ultimados los trabajos a principio de marzo, fijóse el día 9, domingo, para llevar a cabo el intento.

El poder ejecutivo no conocía estas maquinaciones. No tuvo noticias del proyectado golpe hasta el mismo día 9. Llamado al telégrafo a las cinco de la madrugada, recibí del presidente de la diputación provincial la inesperada y alarmante nueva. Se daba por inevitable el movimiento. Se confesaban las autoridades

s'acordà felicitar efusivament a donya Josepa Pla, viuda de Vives, per son exemplar civisme al concedir, en honor a la memoria de son fill Francesc Vives, baix el patrocini de l'Institut d'Estudis Catalans, un premi quinquenal de 5.000 pessetes al millor treball d'investigació sobre llengua, historia, dret, filosofia, art, literatura o arqueologia catalanes.

Ademés, en la reunió de referencia el president donà compte d'haver-se rebut tres treballs per al concurs d'un *Compendi d'Historia de Catalunya*, havent-se ja reunit el jurat especialment nomenat previament per a judicarlos, del qual n'és president don Antoni Rubió i Lluch, havent-li recomanat la otorgació del fallo per tota la primera desena de maig vinent.

Ha mort a Londres la viuda d'en Cabrerà, el famós i ferotgíssim *cabecilla* carlí.

Era una senyora anglesa que's va casar molt joveneta amb el guerriller tortosí, el «tigre del Maestrazgo», que si avui visqués comptaria no-res-menys de 109 anys.

D'avui en endavant, tots els nostres corresponsals de fóra de Barcelona i aquelles persones que'n vulguin esser, deurán dirigir-se al «Centro administrativo de Periódicos y Revistas» (carrer de les Cabres, 8 i Petxina, 9), qual casa serà, des d'ara, l'encarregada de la venda de **L'AVENÇADA**

FÈLIX COSTA, impressor.—Carrer Nou de la Rambla, 45, baixos

VINS Y MISTELES

Societat anonima

BATALLA

Marquès del Duero, núms. 206 y 208

Telefon núm. 6177

GRANJA CARCERENY

XACOLATERIA I LLETERIA

RAMBLA DE LES FLORS, 33

OBERT TOTA LA NIT

—Quina és la bicicleta millor?

—Pregunti-m'ho a mi:

La **MARTÍ**

Bicicletes a **175 ptes.**

PRINCESA, 37

BARCELONA

Cafè Restaurant

PETIT PELAYO

SERVEI A LA CARTA I A COBERTS
SALO ESPECIAL PER A BANQUETS

Telefon 1871

Instal·lacions elèctriques. Il·luminacions decoratives. Lampisteria en general. Dinamos, electre-motors, telefons, timbres, para-flamps, ascensors, material elèctric, etc.

J. Jorge Vinaixa i C.

Oficines: Diputació, 168, pral., 2.ª Taller: Villarroel, 57, ida.

impotentes para dominarlo; fuerzas que llevar allí no las había. Todo hacía presagiar que el estado catalán iba a ser, por de pronto, un hecho.

Calcúlese la enorme importancia de un acontecimiento de esta índole. Proclamada y establecida la República federal por ejército y pueblo en la primera ciudad de España, descontentos en muchas partes los republicanos y sin gran confianza en el rumbo que seguía la política, dudoso el éxito de la lucha incoada entre la Asamblea y el gobierno, levantados los corazones, en calor los ánimos, habría sido difícilísimo, si no imposible, evitar que el fuego se propagara y corriera por todos los ámbitos de la península.

¿Qué ocasión mejor para mí si yo hubiese querido que la federación se hiciese de abajo arriba y se la empezase por las provincias? No se pierda de vista que entonces creíamos aún todos comprometida la suerte de la República. El temor nada infundado de perder mi propia causa por las vías legales podía muy bien haberme hecho indeciso y tibio para conjurar la tormenta. No vacilé un solo instante. Llamé al telégrafo a los jefes de los conjurados, entre los cuales había hombres de sensatez y de talento que se habían sentado conmigo en los bancos de las Cortes, y apuré cuantas razones me sugirió mi entendimiento y mi patriotismo para disuadirles de su peligroso empeño. Púseles de manifiesto los conflictos que podían nacer de su conducta, la anarquía que era fácil que sobreviniera, la reacción que se produciría en los partidos que habían aceptado sólo como una necesidad la Re-

El día 9 de marzo en Barcelona

En Cataluña había empezado pronto la agitación política. Los jefes militares no habían manifestado el mayor entusiasmo por la República, y se los miraba con desconfianza. Sospechábase que estaban conspirando; se seguía paso a paso sus movimientos, y se tomaban precauciones para desconcertar sus verdaderos o supuestos planes. Observóse a poco que se aglomeraban fuerzas en la capital, contra lo que exigían las necesidades de la guerra, que tenía ya entonces alguna gravedad en aquellas provincias. Alarmados los republicanos, se creyeron en la necesidad de tomar medidas decisivas y enérgicas; y no viendo otra más eficaz que la de quitar armas a los que miraban ya como enemigos, recorrieron los cuarteles, arengaron a los soldados en pro de la República y en contra de las maquinaciones de sus jefes, comprometieron a los sargentos, sem-